

e-Dönüşüm Türkiye (2)

Aykut Göker

“*e-Dönüşüm Türkiye*” projesinin en önemli ayağını ‘**e-Devlet**’in, yani ‘**elektronik-devlet**’in kurulması oluşturuyor. ‘**e-Devlet**’ nedir? Türkiye Bilişim Derneği’nin yayımladığı “*e-Devlet Yolunda Türkiye*” adlı kitapta (2002) ‘e-Devlet’ şöyle tanımlanıyor: Devletin vatandaşlara karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu görev ve hizmetler ile vatandaşın devlete karşı olan görevlerinin karşılıklı olarak elektronik iletişim ve elektronik işlem ortamında kesintisiz ve güvenli olarak yürütülmesini mümkün kılan bir yapılanma biçimi... Bu yapılanmada, devletin kendi kurumları arasında ve her kurumun kendi içindeki veri, enformasyon ve bilgi akışının elektronik ortamda (e-ortamda) otomatik olarak yapılması; kurumlar arası ve kurum içi işlemlerin de, sistemik bir bütünlük içinde, e-ortama aktarılması öngörülmektedir. Öngörülen bir diğer husus, firmaların ya da başka kuruluşların da, devletle olan ilişkilerinde işlemlerini yine e-ortamda, kesintisiz ve güvenli olarak yürütebilmeleridir.

İşyerinden ya da evinden Internet’i kullanma imkânına sahip olanlar, Türkiye’de de, bankacılık, abonelik yenileme gibi işlemlerini zaten Internet üzerinden yapmaya başladılar ya da Resmî Gazete’ye, yürürlükteki mevzuata, yasa tasarılarına, hava durumuyla ilgili bilgilere ve pek çok istatistik bilgisine elektronik ortamda erişebiliyorlar; gelir ve kurumlar vergisi mükellefi iseler, durumlarını Internet ortamında sorgulayabiliyorlar. e-Devlet tam bir **tümleşik sistem** olarak kurulduğunda **bütün vatandaşlar** şu tür işlemleri Internet üzerinden yapabilecekler:

- Vergi beyannamesi verme ve vergi tahakkuk işlemleri;
- Nüfus idaresiyle ilgili işlemler;
- Okullara başvuru ve kayıt işlemleri; burs için başvurular;
- Askerlik başvurusu;
- Emeklilik ve sigorta işlemleri;
- Hastanelerden muayene için gün ve saat alma; muayene ve tedâvi sonuçlarına erişim;
- Kurumlara dilekçe verme ve yanıtını alma.

Siz buradaki örneklerden kalkarak e-ortamda erişilebilecek kamu hizmetlerini daha da çeşitlendirebilir; uzaktan sağlık hizmetleri verilmesine imkân tanıyan, örneğin, hastaların kâlp ve akciğer fonksiyonlarını uzaktan ve gerçek zamanlı olarak izlemeye ve müdâhale etmeye yarayan bir **e-Sağlık** sisteminin; ya da sayılı bilim adamlarının derslerini, gerçek zamanlı ve etkileşimli olarak, farklı coğrafyalardaki üniversite öğrencilerinin de izleyebilecekleri bir **e-Öğretim** sisteminin kurulmasını bu listede rahatlıkla ekleyebilirsiniz

e-Devlet, firmalara ne gibi kolaylıklar getirecek? Vergi kolaylıkları dışında buna örnek, devletin, her türlü ihâle ve satın alma işlemini **e-Tedarik** yoluyla yürütebilir hâle gelecek olması (ihâlelerin Internet üzerinden açılması; firmaların Internet üzerinden teklif verebilmeleri vb.) ve bu sâyede sağlanacak olan şeffaflıktır.

Verilen örnekler, ‘e-Devlet’ in bize ne sağlayacağını anlamamıza ışık tutuyor. Önceki yazımda değinmiştim; Türkiye, birkaç yıldır, e-[Dönüşüm] Türkiye’ye ilişkin “*eylem plânı*” yapmak ya da yaptığı plânı “*uyarlamak*”la meşgûl; ama öte yanda, örneğin **e-Devlet** fiilen kuruluyor. İçişleri Bakanlığı’nın, bütün vatandaşların nüfus bilgilerinin belli bir kimlik numarasına bağlı olarak e-ortamda tutulmasını ve işlenir hâle gelmesini hedef alan Merkezî Nüfus İdâresi Sistemi (**MERNİS**) Projesi; Maliye Bakanlığı’nın, sonuçta bütün vergi işlemlerinin e-ortamda yapılabilmesini sağlayacak Vergi Dairesi Tam Otomasyon Projesi (**VEDOP**); aynı bakanlığın

taşıt bilgilerini vergi mükellefi bilgileriyle ilişkilendirerek taşıt vergisi işlemlerinin e-ortamda yapılmasını; ayrıca, vergi ve trafik cezalarının ânında izlenebilmesini sağlayacak Nakil Vasıtaları Vergi Dâireleri Otomasyon Projesi (**MOTOP**) yürümekte olan e-Devlet projelerinden sadece birkaçıdır. e-Devlet'i kurma işinin bir uçtan yürümesi kötü bir şey mi? Hayır; ama, bu büyük çaplı ve o ölçüde de büyük harcamaları gerektiren bu projelerin nasıl yürüdüğü; kurulan e-Devlet'in sonuçta sistemik bir bütünlük içinde işleyip işlemeyeceği; e-ortamda sunulacak hizmetlerden vatandaşların ne ölçüde ve nasıl yararlanabilecekleri ve harcanan / harcanacak bunca para karşılığında, Türkiye'de bir teknoloji yeteneği yaratılıp yaratılmayacağı işin asıl önemli olan yanlarıdır. İki hafta sonra bu meseleye biraz daha yakından bakmaya çalışacağım.

<http://www.inovasyon.org>

CBTD.13.03.2004